

Toktsrapport 2003 for M/K "Andholmen".

M/K "Andholmen" underveis til Shetland, 19.Juni 2003.

Toktsrapport 2003 for M/K "Andholmen".

April.

7. April ble "Andholmen" seilt til Hundvåg Slipp og Mekaniske Verksted og slippsett der etter at krengeprøve var blitt gjennomført langs kai.

Slippsett i Galeivågen. Dugnadsgjeng i aksjon. Fra v. Egil Helland, Gustav Lunde, Ommund Torgersen og Willy Andersen.

11. April ble fartøyet sjøsatt og seilt tilbake til basen på Ulsnes der dugnadsgjengen begynte klargjøring for sesongen.

29. April var det klart for årets første fjordtur. Denne gang med 7 pensjonister fra St. Olav v.g. skole i Stavanger som gjester. Seilasen gikk fra Ulsnes kl. 1115 via Byfj./Byøyene/Høgsfj./Åmøyfj. med retur til Ulsnes kl. 1305. Orientering om bord for gjestene. Utseilt distanse: Ca. 15 n.m.

Mai.

5. mai var Stavanger Sjømandsforening invitert til fjordtur i de nære fjordområdene øst av Stavanger. 20 gjester deltok. Seilasen startet fra Ulsnes kl. 1535 og gikk via Stavanger havn mellom Byøyene med fortøyning på Langøy og orientering, mat og forfriskninger om bord. Retur via Stavanger havn med ankomst Ulsnes kl. 2020. Utseilt distanse: Ca. 12 n.m.

10. Mai gikk turen til Fogn i Ryfylke med 25 gjester fra Stavanger Militærforening om bord. Avgang Ulsnes kl. 1030,- deretter seilas via Stavanger havn, Lindøysundet, Hidlefjord og Finnøyfjord med fortøyning i Sæbøvågen på Fogn kl. 1310. Bispising/forfriskninger i land. Avgang Sæbøvågen kl. 1500. Retur gjennom Ryfylkebassenget til Stavanger der gjestene ble satt i land kl. 1710. Fortøyd Ulsnes kl. 1735. Utseilt distanse: 31 n.m.

14. Mai: Tur med 18 gjester fra Rogaland Radio og Hovedredningsentralen i Sør Norge. Avgang Ulsnes kl. 1735, deretter seilas via Stavanger og nærliggende farvann til Langøy friluftsområde med fortøyning kl. 1915. Avgang kl. 2030 og retur via Stavanger havn med ankomst Ulsnes kl. 2200. Utseilt distanse: 12 n.m.

23. – 26. Mai: Tur til Rubbestadneset, Hordaland for å presentere fartøyet og besøke Wærtsila/Wichmann motorfabrikk (produsenten av "Andholmen"s originalmotor Anno 1938). Avgang Ulsnes 230815, - seilas nordover Byfj., Boknfj., Boknsd. til Føresvik. Kort stopp der kl. 1030, - fortsatte videre nordover Karmsund, Sletta, Bømlafj., Nyleia. Fortøyde Rubbestadneset 231600. Tok imot representanter fra motorfabrikken om bord kl. 1615. Deltok i ulike arrangementer på stedet og mange interesserte mennesker besøkte fartøyet 24. og 25. Mai. Kastet loss fra Rubbestadneset 26. Mai kl. 0815 og seilte via Bømlafj., Karmsund, Boknsund, Boknfj. til Ulsnes der "Andholmen" fortøyde kl. 1615. Utseilt distanse på Rubbestad-toktet: Ca. 130 n.m.

Juni.

3. Juni: Fjordtur for 19 medlemmer fra dugnadsgjengen og styret. Avgang fra Ulsnes kl. 1630 – seilas via Byøyene og Åmøyfjord til Bru. Kl. 1845 til 2015: Bevertning og landgang for deltakerne,- deretter retur til Ulsnes via Åmøyfjord/Byfjord. Fortøyd kl. 2055. Utseilt dist.: 20 n.m.

5. Juni: Livbåtøvelse langs kai på Ulsnes kl. 1330. Sjøsatte lett båten, foretok visse justeringer av daviter og geiere, sjekket/testet alt utstyret om bord og heiste båten tilbake på plass.

13. Juni: Tur i Ryfylkebassenget med 20 gjester fra rederiet Solvang. Kastet loss fra Ulsnes kl. 1545, hentet gjestene i Stavanger havn og seilte NØ-over mot Finnøy. Stoppet og fisket ved flere anledninger. Servering av mat og forfriskninger om bord i nydelig vær. Returnerte via Brimsefj./Hidlefj./Åmøyfj./Byfjord og satte gjestene i land i Stavanger havn kl. 2100. Fortøyde Ulsnes kl. 2120. Utseilt dist.: Ca. 32 n.m.

16. Juni: Korrigering av magnetkompasset. Kastet loss fra Ulsnes kl. 1330 og styrte ulike kurser i Byfjord/Åmøyfjord. Kompasskorrigeringen ble utført av navigasjonslærer/lektor Inge Tellnes fra Stavanger Maritime vg. Skole. Deviasjonstabell ble utarbeidet og plassert i styrehus. Returnerte Ulsnes kl. 1520. Utseilt dist. Ca. 8 n.m.

17. – 25. Juni: Shetlandstoktet.

17. Juni var det klart for "Andholmen"s første oversjøiske tokt etter restaureringen. En helt spesiell begivenhet skulle nemlig finne sted på øyene vest i havet. 60-års jubileet for etableringen av "Shetlandsbussen" under 2.verdenskrig skulle behørig markeres gjennom en rekke arrangementer i dagene 20. – 23. Juni. En rekke veteraner og mange andre prominente personer, samt et stort medieoppbud var ventet. I "Shetlandsgjengen"s hovedbase under krigen, Scalloway, var det etter initiativ fra ildsjeler både i Shetland og Norge blitt reist et minnesmerke som nå var klart for avduking. Dette skulle symbolisere det enestående samarbeidet og kontakten mellom shetlendere og nordmenn som ble etablert gjennom krigens harde år og samtidig hedre de mange fra "Nordsjøfarten" som ga sitt liv i kampen mot Nazi-Tyskland.

På toppen av monumentet kneiste en modell av en av ”Shetlandsgjengen”s skøyter, nemlig ”Andholmen”. Det var derfor åpenbart at vår nyrestaurerte skute måtte få en sentral rolle i jubileumsmarkeringen.

Klart til avgang for Shetland 17. Juni 2003. Besetningen besto av følgende 10 mann:

- Andersen, Willy (co-skipper)
- Grøsvik, Kjell
- Helland, Egil
- Lilleheim, Johan Henrik (skipper)
- Lunde, Gustav (maskinist)
- Lunde, Henrik
- Rist, Hans
- Torgersen, Ommund
- Torgersen, Terje
- Østbø, Ola

17. Juni kl. 1820 kastet ”Andholmen” loss fra Ulsnes og styrte nordvestover Byfjorden, Boknfjord og Skudefjorden og satte kursen direkte vestover mot Sumburgh Head på Shetland etter at Geitungen fyr var passert. Været var nydelig med laber bris, klar himmel og strålende solskinn.

Det gode været skulle imidlertid ikke vare evig. Allerede tidlig neste morgen hadde mørke skyer gjort sitt inntog, det blåste friskt fra sydvest og sjøen ble grovere. Sent på ettermiddagen ble vindstyrken anslått til 7 – 8 (stiv til sterk kuling) og sjø til 6 (bølgehøyde 4 – 6 meter). Kursen ble da lagt opp mot været og farten satt ned for å redusere den sterke slingringen. Dette gikk lenge greit og skuta tok sjøene pent. Tidlig om morgenen den 19. Juni kom det imidlertid en svær sjø som forårsaket en særlig kraftig overhaling og dermed fikk ”Andholmen” problemer.

Skipper Lilleheim forfattet en rapport om hendelsen etter at toktet var avsluttet og vi siterer:

”Overfarten til Shetland ble ikke helt problemfri. Hjelpemotoren med tilhørende generator rev seg nemlig løs fra fundamentet i sterk slingring og ble tumlende rundt som en løs kanon i maskinrommet inntil fandenskapet kilte seg fast under lydporten på hovedmotoren. Dette forårsaket skader på flere rørsystemer i maskinrommet samtidig som de elektrisk drevne pumpene ble satt ut av drift. Vannet begynte å komme godt opp på svinghjulet og vassføyka sto om ørene nede i ”kjelleren”. Posisjonen vår var da ca. 80 n.mil SSO av Lerwick, det blåste SV stiv kuling og klokken var ca. 0500 om morgenen den 19. juni. Jeg fant det dermed fornuftigst å beordre overlevingsdrakter på, og samtidig påkalle assistanse til å lense fartøyet. Etter relativt kort tid (en snau time) fikk vi meget effektivt overført bensindrevet pumpe med helikopter fra Shetland Coast Guard. Det samme helikopteret evakuerte samtidig de besetningsmedlemmene (5 mann) som jeg ikke anså som absolutt nødvendige for å håndtere situasjonen og føre fartøyet til havn. Den utlånte pumpen viste seg å være tilstrekkelig til å bringe lekkasjene under kontroll, og vi kunne etter hvert sette kursen mot Lerwick med hovedmotoren fortsatt i gang, og uten at vesentlige skader hadde oppstått. Været ble etter hvert bedre og vi ankom Lerwick ca. 18 timer etter at uhellet hadde inntruffet. Der ble vi gjenforent med ”de overlevende” fra helikopterturen. Disse hadde i mellomtiden bl.a. vært innom den britiske oljeplattformen ”Brae” der de hadde blitt både bispist og bedrucket og sågar blitt forært nye skinnstøvletter (p.g.a. overlevingsdraktene de hadde på seg) innen de ble landsatt på flyplassen ved Sumburgh Head.

”Andholmen” vel fortøyd i Lerwick. Redningsdrakter til tørk på bommen.

Medie-oppbudet fra både aviser, radio og TV var overveldende da ”havaristen” anløp Lerwick for egen maskin ca. kl 2300 den 19. Juni. Ryktene hadde nådd både Norge og UK på rekordtid og ”Nesten-havariet” var åpenbart godt stoff for sensasjonshungrige reportere som været dramatisk og skandaler.

Vi som kom med båten var, som man kunne forvente, noe slitne ved ankomsten, men jeg mener at vi taklet oppstyret godt, og en aggressiv ung radioreporter som stilte spørsmål om

vi hadde fått ”oppfølging” fikk det elskverdige svar at: ”jada,- nå har vi bestilt hotellrom med dusj og fått en flaske konjakk, så oppfølgingen er aldeles utmerket”. Etter et par ankerdrammer i erkjennelsen av at både fartøy og mannskap var vel i havn, var dermed humøret og formen raskt på topp igjen.

Vi fikk utmerket teknisk assistanse i Lerwick og i løpet av Lørdag 21. var både hjelpemotor med generator samt pumpene operative igjen, og vi kunne levere tilbake utlånt pumpe til Shetland Coast Guard med vår takk og anerkjennelse for deres utmerkete profesjonelle bistand.”

*Barbara Melkevik avduker minnesmerket i Scalloway 21 Juni 2003.
Modellen av "Andholmen"
kneiser på toppen.*

Programmet i forbindelse med ”Shetlandsbuss-jubileet” var både omfattende, verdig og særdeles hyggelig, og det er ingen tvil om at ”Andholmen”s tilstedeværelse var meget populær selv om fartøyet ble liggende i Lerwick og ikke i Scalloway som opprinnelig planlagt. Det tok tross alt ikke mer enn 10 minutter med bil mellom de to havnene, og antallet interesserte og entusiastiske besøkende om bord var meget imponerende.

Hovedarrangementet i land var utvilsomt avdukingen av minnesmerket i Scalloway som ble foretatt av Barbara Melkevik, enken etter en av ”Shetlandsgjengen”s veteraner. Til stede var omtrent alt som kunne krype og gå av lokale autoriteter, og fra Norge var det ankommet et eget fly med krigsveteraner og offisielle representanter fra både sivilt og militært hold.

I tillegg til avdukingsseremonien sto foreningen ”Shetland Bus Friendship Society” for et meget omfattende program som inneholdt kransnedlegging på Lunna kirkegård, konserter, dansetilstelninger, utstillinger, mottakelser m.m.

Jubileet ble feiret fire dager til ende og ble en minnerik opplevelse for både gammel og ung. Mange gode kontakter ble knyttet og gjenopprettet, og de restaurerte ”bussene” ”Andholmen”, ”Heland” og KNM ”Hitra” med sine besetninger var hele tiden i begivenhetenes sentrum.

Den 24. Juni kl. 1015 var imidlertid jubileumsfeiringen ugjenkallelig slutt, - de deltagende veteranfartøyene kastet loss, stevnet ut Bressay Sound og satte kursen østover havet mot gamlelandet fullastet med gode minner.

Havet er mektig.

Hjemturen ble vesentlig behageligere enn overfarten fem dager tidligere, - lettskyet vær med god sikt og en laber til frisk nordvest bris som ga "Andholmen" og hennes besetning en hyggelig og problemfri seilas over havet frem til Ulsnes med ankomst den 25. Juni kl. 1820. Utseilt dist. på Shetlandstoktet: 520 n.m.

Juli.

26. – 30. Juli: Tokt til Ospøy (Ospa) i Sogn for å delta i avduking av minnesmerke over besetningen på MTB 345 som ble tatt til fange av tyskerne 28. juli 1943 og senere henrettet på Ulven ekserserplass, 3 mil sør for Bergen.

Avgang Ulsnes 26. Juli kl. 0755, - deretter seilas nordover Boknfjord og gjennom Karmsund til Haugesund. Etter et kort opphold der fortsatte turen videre over Sletta og nordøstover Bømlafjorden/Nyleden/Korsfjorden/Vatlestraumen til Askøy der "Andholmen" fortøyde om kvelden kl.2200.

27. Juli kl. 0935 fortsatte ferden videre nordover mot Sognefjorden gjennom Alverstraumen og kl. 1430 fortøyde man i Eivindvik i påvente av den offisielle seremonien som skulle finne sted neste dag.

"Andholmen" kastet loss kl. 0730 neste dag (28. Juli)og styrte nordover Sognesjøen. Ankom Ospa og sluttet seg til de øvrige offisielle deltakerne ca. kl. 1145.

*"Andholmen" i begivenhetens sentrum ved Ospa i Solund 28. Juli 2003.
Leder av Forsvarskomiteen på Stortinget, Marit Nybakk, forbereder avdukingen.*

Etter at avdukingen av minneplaten og det tilhørende seremoniellet i forbindelse med 60-års markeringen for den tragiske hendelsen i 1943 var avsluttet ved Ospa, forflyttet deltakerne seg til Hardbakke. Etter et par timers opphold fortsatte "Andholmen" til Eivindvik og stoppet over natten der.

29. Juli kl. 0810 startet tilbaketuren sydover. Det ble nattstopp i Mosterhavn mellom 29. og 30. Juli og turen derfra gikk korteste vegen tilbake til Stavanger der "Andholmen" fortøyde kl. 1520 etter nok et vellykket tokt. Utseilt distanse: Ca. 340 n.m.

August.

14. – 17. August: "Havnedagene 2003" i Haugesund.

Avgang Ulsnes kl. 1345 den 14. August i dårlig vær med sterk motvind. Seilte østenom Rennesøy og videre nordover Boknfj./Boknsund/Karmsund og fortøyde i Smedasundet, Haugesund kl. 2100.

I dagene 15. til 17. deltok "Andholmen" og hennes besetning med stor kraft i en rekke arrangementer i regi av "Havnedagene 2003".

Interessen for fartøyet og dets historie var enorm blant både lokale "arabere" og de øvrige tilstedeværende kystkultur-entusiastene, og en strøm av besøkende fant veien om bord så lenge arrangementet varte. "Rubben" måtte holdes i gang langs kai gjennom lange perioder for å tilfredsstille publikum.

Kl. 1530 den 17 August var imidlertid stevnet ugjenkallelig slutt. "Andholmen" kastet loss kl. 1555, styrte ut Smedasundet og fortsatte direkte til hjemmebasen på Ulsnes der hun var fortøyd kl. 1955. Utseilt distanse på Haugesundstoktet: Ca. 70 n.m.

*Lystige herrer under Havnedagene i Haugesund 14. – 17. August 2003.
Fra v. Gustav Lunde, Hans Rist og Johan Henrik Lilleheim.*

19. August ble det arrangert tur for vår hovedsponsor Inge Steensland med 17 gjester til øya Sør-Hidle der det ble landstigning, omvisning og bespisning ved det kjente etablissementet "Flor og fjære". Avgang Ulsnes kl. 1430, - seilas via Stavanger havn og nærliggende farvann til Sør-Hidle. Etter ca 3 timers opphold, - retur gjennom de samme farvann med fortøyning Ulsnes kl. 2040. Utseilt dist.: Ca. 20 n.m.

29. August: Fjordtur i Stavanger -/Gandsfjord-området med 22 gjester fra Norsk Metallretur. Avgang Ulsnes kl. 1730, seilas via Stavanger havn, Byøyene, Gandsfjord, Usken og retur gjennom samme farvann. Fortøyd Ulsnes kl. 2120. Utseilt dist.: Ca. 15 n.m.

September.

12. September: Ny fjordtur inærområdet, - denne gang med 18 gjester fra firmaet Myre Maritim. Avgang Ulsnes kl.1730. Seilas via Stavanger/Byfjord/Åmøyfjord til Askje med landstigning og orientering/servering om bord. Retur via Stavanger havn. Fortøyd Ulsnes kl. 2330. Utseilt dist.: Ca. 15 n.m.

18. September: Nok en fjordtur med spesielt inviterte gjester Denne gang med seilas/sightseeing gjennom Stavangers havneområder og mellom Byøyene med fortøyning på Langøy. Avgang Ulsnes kl. 1545, - retur kl. 2045. Utseilt dist.: ca. 12 n.m.

Oktober.

5. Oktober ble sesongens siste ”offisielle” seilas gjennomført. Denne gangen med 15 gjester fra Fellesoperativt Hovedkvarter (FOHK) på Jåttå.

Seilasen startet fra Ulsnes kl. 1445, gikk via Stavanger havn, nordover Byfj., østover Åmøyfj, inn Langøyosen og mellom Byøyene tilbake til Stavanger. Retur Ulsnes kl. 1815. Utseilt dist.: Ca 12 n.m.

November.

3. – 4. November: Besøk av HM Kong Harald V om bord på ”Andholmen”.

4. November var det duket for en virkelig mega-begivenhet i ”Andholmens historie, - HM Kong Harald V ønsket å inspisere fartøyet under sitt offisielle besøk i Stavanger! Begivenheten skulle foregå langs kai ved kyskultursenteret på Engøyholmen hvor Majestetens også ville få en omvisning og orientering om virksomheten der.

”Andholmen ” ble seilt fra Ulsnes til Engøyholmen allerede 3. November for å gjøres ”ship-shape” og være klar til besøket neste dag.

Kl. 1430 den 4. November embarkerte Hans Majestet med et imponerende følge av lokale og nasjonale notabiliteter.

HM Kong Harald V blir ønsket velkommen om bord av skipper Johan Lilleheim og gitt orientering om ”Andholmen” og skutas historie.

Kong Harald og følget ble gitt en orientering om fartøyets eventyrlige historie både i krig og fred og Kongen foretok en grundig inspeksjon som omfattet både styrehus og maskinrom. Han var i strålende humør, stilte en rekke spørsmål, og ble faktisk værende om bord dobbelt så lenge som de programmerte 10 minuttene.

Skipper Lilleheim berettet om at Kongens far HM Kong Olav V (den gang Kronprins) hadde latt seg fotografere om bord sammen med ”Andholmen”s besetning på Shetland under krigen,

og insisterte på at hans sønn gjorde det samme med dagens tilstedeværende mannskap. Majesteten tok smilende imot utfordringen og resultatet fremgår av nedenstående bilde.

*HM Kong Harald V inspiserer skute og besetning 4. November 2003.
Fra v. Gustav Lunde, Kong Harald, Ola Østbø, Olav Øvrebø, Arnt Finnvik,
Johan Henrik Lilleheim, Svein Carl Sivertsen og Egil Helland.*

Etter Kongebesøket returnerte "Andhomen" til "hjemmebasen" Ulsnes og gikk i vinteropplag.

Som det fremgår av rapporten var sesongen 2003 særdeles aktiv og begivenhetsrik. Med gjennomføringen av Shetlandsjubileet, toktene til Rubbestadneset, minnehøytideligheten ved Ospa i Solund og "Havnedagene" i Haugesund, samt kongebesøket i Stavanger må det vel kunne konstateres at måloppfyllelsen var langt i overkant av hva vi hadde våget å håpe på. Dette understrekes ytterligere ved at det i tillegg til de nevnte toktene også ble gjennomført i alt 11 dagsturer med gjester i Stavangerområdet/Ryfylkebassenget.

Totalt utseilt distanse i løpet av sesongen 2003 var ca. 1300 nautiske mil !

Stavanger 12.12.2003

J.H.L.